

Praca, nauka, podróże
i emerytura w całej Europie.

**KOORDYNACJA SYSTEMÓW
ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO W UE**
Europa stoi przed Tobą otworem

Koordinacja praw związanych z zabezpieczeniem społecznym w UE

Czy kiedykolwiek rozważałeś możliwość przeprowadzki do innego kraju w Europie? Unijny mechanizm koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stanowi gwarancję ochrony praw socjalnych przysługujących Tobie i Twojej rodzinie w krajach UE, w których pracujesz, studiujesz, pobierasz świadczenia emerytalne, szukasz pracy lub w których po prostu spędzasz wakacje. Oznacza to, że Twoje ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, świadczenia emerytalne, świadczenia dla bezrobotnych oraz świadczenia rodzinne podlegają przepisom Unii Europejskiej bez względu na to, do jakiego kraju UE wyjeżdżasz lub w którym z nich zdecydujesz się osiąść. Co więcej, nowe zasady gwarantują lepszy dostęp do informacji oraz usług dla obywateli.

Przepisy

Od dnia 1 maja 2010 r. stosuje się rozporządzenia w sprawie koordynacji (rozporządzenia 883/2004 i 987/2009).

Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 weszło w życie 1 maja 2010 r. i obecnie obowiązuje wyłącznie w UE. Razem z rozporządzeniem wykonawczym nr 987/2009 tworzy ono pakiet legislacyjny dotyczący tak zwanej nowej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Wersja skonsolidowana rozporządzenia (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

zmienionego rozporządzeniem (WE) nr 988/2009, rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1244/2010, rozporządzeniem (UE) nr 465/2012 i rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1224/2012¹.

Rozporządzenie 883/2004 oraz rozporządzenie 987/2009 zostały przyjęte do stosowania także przez Szwajcarię od 1 kwietnia 2012 r. Od 1 czerwca 2012 r. przepisy tych rozporządzeń są stosowane również przez Norwegię, Islandię oraz Liechtenstein.²

Koordinacja przepisów zabezpieczenia społecznego

Przenosząc się za granicę, zawsze podlegamy ustawodawstwu tylko jednego kraju. Instytucje zabezpieczenia społecznego oceniają sytuację i ustalają kraj, którego ustawodawstwu podlega się zgodnie z przepisami UE.

Zasadniczo podlegamy przepisom kraju, w którym faktycznie wykonujemy pracę najemną lub prowadzimy działalność na własny rachunek. Nie ma znaczenia, gdzie mieszkamy ani gdzie ma siedzibę nasz pracodawca.

Jeśli pracujemy w innym kraju UE niż kraj zamieszkania i wracamy do swojego kraju zamieszkania codziennie lub przynajmniej raz w tygodniu, jesteśmy pracownikiem transgranicznym. Kraj, w którym pracujemy, odpowiada za wypłacanie świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego.

Jeśli nasz pracodawca wysłał nas (lub wyjeżdżamy sami jako osoba prowadząca działalność na własny rachunek) do pracy zagranicą na okres nieprzekraczający 24 miesiące, pozostajemy ubezpieczeni w swoim kraju pochodzenia. Ma to miejsce w przypadku tak zwanych pracowników delegowanych, do których stosuje się szczególne zasady.

Jeśli pracuje się w więcej niż jednym kraju:

- Jeśli znaczną część swojej działalności (co najmniej 25%) wykonujemy się w swoim kraju zamieszkania, podlegamy przepisom tego kraju.
- Jeśli nie wykonujemy znacznej części swojej działalności w swoim kraju zamieszkania, podlegamy przepisom kraju, w którym znajduje się siedziba firmy lub miejsce prowadzenia działalności pracodawcy.
- Jeśli pracujemy dla kilku pracodawców, których siedziby mieszczą się w różnych krajach, podlegamy przepisom swojego kraju zamieszkania, nawet jeśli nie wykonujemy w nim znacznej części swojej działalności.

¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=857&langId=pl&intPagelId=983>

² <http://www.zus.pl/default.asp?p=3&id=105>

- Jeśli jesteśmy osobą prowadzącą działalność na własny rachunek i nie wykonujemy znacznej części swojej działalności w swoim kraju zamieszkania, podlegamy przepisom kraju, w którym znajduje się nasz ośrodek interesów życiowych.
- Jeśli jesteśmy zatrudnieni jako pracownik najemny lub prowadzimy działalność na własny rachunek w różnych krajach, jesteś ubezpieczeni w kraju, w którym jesteśmy zatrudnieni³.

Które państwo odpowiada za zabezpieczenie społeczne

Jeśli myślimy o przeprowadzce do innego kraju UE, powinniśmy wiedzieć, jakie prawa socjalne przysługują nam i naszej rodzinie.

Np. Brytyjce, mieszkającej i pracującej w Wielkiej Brytanii przysługują, co wydaje się oczywiste, świadczenia wypłacane właśnie przez to państwo. Do chwili w której postanowi przeprowadzić się, np. do Włoch i znajdzie tam pracę. Wtedy jej uprawnienia z zakresu zabezpieczenia społecznego będzie określało ustawodawstwo włoskie. Zabezpieczenie społeczne obejmuje m.in. świadczenia z zakresu opieki zdrowotnej i na wypadek choroby, świadczenia macierzyńskie, rodzinne, świadczenia dla bezrobotnych a także świadczenia emerytalne. We wszystkich tych dziedzinach osoba ta będzie traktowana we Włoszech tak samo jak obywatele tego państwa.

Tylko jedno państwo odpowiada za zapewnienie zabezpieczenia społecznego w jednym czasie i zwykle jest to państwo w którym wykonujemy pracę.

Jednak od tej reguły są wyjątki. Na przykład:

- gdy pracodawca wysyła nas do innego kraju na krótkotrwałą delegację;
- gdy pracujemy jednocześnie w dwóch państwach.

Np. gdy włoski pracodawca wyżej opisanej Brytyjki postanowi tymczasowo oddelegować ją do pracy na Węgrzech. Jeśli zostanie tam wysłana na okres nieprzekraczający dwóch lat, i nadal będzie zatrudniona przez tego samego-włoskiego pracodawcę, za jej zabezpieczenie społeczne będą odpowiadały Włochy, nawet jeśli w rzeczywistości będzie pracowała na Węgrzech.

Jeśli ta sama osoba przyjmie propozycję pracy, np. ze Szwecji i postanowi podjąć tam pracę przeprowadzając się do tego państwa, ale będzie tam pracować dla duńskiej firmy, pracując w systemie, w którym przez 2 dni w tygodniu pełni obowiązki w oddziale mieszczącym się w Szwecji, gdzie również mieszka a przez pozostałe 3 dni w tygodniu pracuje w głównej

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=851&langId=pl>

siedzibie swej firmy w Danii. Zatem pracuje jednocześnie w dwóch krajach. Ponieważ znaczną część działalności, przez którą rozumiemy ponad 25 %, osoba ta wykonuje w Szwecji, gdzie również mieszka, to Szwecja odpowiada za zapewnienie jej zabezpieczenia społecznego. Gdyby jednak procent ten był mniejszy niż 25%, była by ubezpieczona w kraju, w którym znajduje się siedziba jej pracodawcy, czyli w Danii.

Reguły koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego pozwalają na przemieszczanie się po Europie bez utraty praw socjalnych, dzięki czemu stoi ona przed nami otworem⁴.

Na czym polega koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego

Przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nie przewidują zastąpienia systemów krajowych jednym systemem europejskim. Wszystkie kraje mają swobodę decydowania o tym, kto ma być objęty ubezpieczeniem na podstawie ich ustawodawstwa, jakich udziela się świadczeń i na jakich warunkach. Ale wspólne przepisy UE mają na celu ochronę naszych praw w zakresie zabezpieczenia społecznego za granicą.

Przepisy te mają zastosowanie do:

- obywateli UE, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii lub Szwajcarii, którzy są lub byli ubezpieczeni w jednym z tych krajów, i do członków ich rodzin;
- bezpaństwowców lub uchodźców mieszkających w UE, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii lub Szwajcarii, którzy są lub byli ubezpieczeni w jednym z tych krajów, i do członków ich rodzin;
- obywateli krajów nienależących do UE, legalnie mieszkających na terytorium UE, którzy przeprowadzają się między tymi krajami, i do członków ich rodzin.

Cztery podstawowe zasady:

1. Mamy takie same prawa i obowiązki jak obywatele kraju, którego przepisom podlegamy. Decyzję o tym, które ustawodawstwo ma zastosowanie w naszym przypadku, podejmują instytucje zabezpieczenia społecznego. My sami o tym nie decydujemy.
2. Mamy takie same prawa i obowiązki jak obywatele kraju, którego przepisom podlegamy. Jest to zasada równego traktowania lub niedyskryminacji.
3. Gdy ubiegamy się o przyznanie świadczenia w danym kraju, w razie potrzeby uwzględnia się nasze poprzednie okresy ubezpieczenia, pracy lub pobytu w innych krajach.

⁴ <http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?ref=1071514>

4. Jeśli przysługują nam świadczenia pieniężne w danym kraju, zasadniczo możemy je otrzymać, nawet jeśli mieszkamy w innym kraju. Jest to tzw. zasada transferu świadczeń⁵.

Więcej informacji:

- <http://www.zus.pl/default.asp?p=3&id=105>
- <http://www.zus.pl/default.asp?p=7&id=107>
- <http://www.mpips.gov.pl/koordynacja-systemow-zabezpieczenia-spoecznego/umowy-miedzynarodowe-o-zabezpieczeniu-spoecznym/>
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=857&langId=pl&intPageId=972>
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=pl>
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=569&langId=pl>
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=26&langId=pl&pubId=231&type=2&furtherPubs=yes>
- <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=857&langId=pl&intPageId=974>

Świadczenia rodzinne

W UE kraj, który odpowiada za wypłacanie świadczeń społecznych, w tym również świadczeń rodzinnych (zasiłków rodzinnych i wychowawczych), zależy od statusu ekonomicznego oraz miejsca zamieszkania danej osoby - a nie od tego, jakie obywatelstwo posiada ta osoba.

Warunki, zgodnie z którymi rodzice otrzymują świadczenia rodzinne, są określone w przepisach krajowych. Z reguły rodzicom przysługuje prawo do pobierania świadczeń rodzinnych w konkretnym kraju UE, jeżeli:

- tam pracują;
- pobierają z systemu ubezpieczeń społecznych tego kraju emerytury lub renty (np. renty inwalidzkie lub renty rodzinne);
- po prostu tam mieszkają.

Nie należy zapominać o tym, że świadczenia rodzinne w Europie są bardzo zróżnicowane. Kraje UE mają swobodę ustanawiania własnych przepisów dotyczących uprawnień do świadczeń i usług. Wszystkie kraje oferują świadczenia rodzinne, ale ich wysokość i warunki wypłacania bardzo się różnią. W niektórych krajach otrzymamy

⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=850&langId=pl>

regularne świadczenia pieniężne, podczas gdy w innych nasza sytuacja rodzinna może uprawniać tylko do korzystania z ulg podatkowych.

- Jeśli przeprowadzisz się z całą rodziną do innego kraju UE i będziesz objęty systemem zabezpieczenia społecznego tylko w tym kraju, to ten kraj będzie wypłacał Twoje świadczenia rodzinne.
- Jeśli jednak zostałeś oddelegowany do pracy za granicę na krótki okres (poniżej 2 lat) i jednocześnie jesteś objęty zabezpieczeniem społecznym swojego kraju pochodzenia, to Twój kraj pochodzenia będzie odpowiedzialny za wypłacenie świadczeń rodzinnych.

Jeżeli członkowie rodziny nie mieszkają w kraju, w którym jest się ubezpieczonym, mogą przysługiwać świadczenia rodzinne z różnych krajów. W takich przypadkach właściwe organy krajowe uwzględnią sytuację obojga rodziców i zdecydują, który kraj w pierwszej kolejności jest odpowiedzialny za wypłacenie świadczeń. Decyzja ta będzie podejmowana zgodnie z zasadą pierwszeństwa.

Kraj odpowiedzialny w pierwszej kolejności:

- Z reguły w pierwszej kolejności za wypłatę świadczeń odpowiedzialny jest kraj, w którym nasze prawo do otrzymywania świadczeń rodzinnych wynika z zatrudnienia (gdy my lub nasz współmałżonek jesteśmy w tym kraju zatrudnieni lub pracujemy na własny rachunek).
- Jeśli nasze uprawnienia do otrzymywania świadczeń wynikają z zatrudnienia (lub pracy na własny rachunek) w obu krajach, za wypłatę w pierwszej kolejności odpowiedzialny jest kraj, w którym mieszkają dzieci, o ile jedno z rodziców pracuje w tym kraju. W przeciwnym wypadku będzie to kraj, w którym zasiłki są wyższe.
- Jeśli nasze uprawnienia do otrzymywania świadczeń wynikają z uprawnień emerytalnych lub rentowych w obu krajach, za wypłatę w pierwszej kolejności odpowiedzialny jest kraj, w którym mieszkają dzieci, o ile ten kraj wypłaca jedną z rent lub emerytur. W przeciwnym wypadku będzie to kraj, w którym byliśmy najdłużej ubezpieczeni lub najdłużej mieszkaliśmy.
- Jeśli uprawnienia do otrzymywania świadczeń wynikają z zamieszkiwania w obu krajach, za wypłatę w pierwszej kolejności odpowiedzialny jest kraj, w którym mieszkają dzieci.

Jeśli świadczenia, które otrzymujemy od państwa odpowiedzialnego za wypłatę świadczeń w pierwszej kolejności, są niższe od świadczeń, które uzyskalibyśmy z państwa odpowiedzialnego za wypłatę świadczeń w drugiej kolejności (w którym także przysługują nam uprawnienia), to drugie państwo może wypłacić nam dodatek w wysokości

pokrywającej różnicę między tymi dwoma świadczeniami. To gwarantuje, że otrzymamy przysługujące nam świadczenia w maksymalnej wysokości.

Możemy złożyć wniosek o świadczenia rodzinne w każdym kraju UE, w którym nam lub drugiemu rodzicowi dzieci przysługują świadczenia. Władze kraju, w którym złożymy wniosek, będą współpracowały ze wszystkimi krajami właściwymi w sprawie.

Jeśli w odpowiednim terminie wystąpimy o świadczenia w jednym kraju, nasz wniosek zostanie automatycznie uznany za dotyczący również innego kraju UE, w którym również przysługują nam świadczenia rodzinne. Władze nie mogą odmówić nam świadczeń, do których mamy prawo, jeżeli kraj, w którym został złożony wniosek, zbyt późno przekazał dokumenty właściwym władzom w innym państwie.

Władze krajowe są zobowiązane do współpracy oraz wymiany wszelkich informacji niezbędnych do rozpatrzenia wniosku. Aby pokonać trudności wynikające z różnic językowych, administracje krajowe wymieniają swoje informacje na ustandaryzowanych dokumentach.⁶

Informacje niezbędne w celu ustalenia koordynacji (wg ROPS Poznań)

Zgodnie z art. 23 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych wnioski w sprawie świadczeń rodzinnych, składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia.

Świadczenia podlegające koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego to:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne.

Świadczenia nie podlegające koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego:

- zapomoga (z tytułu urodzenia dziecka) wypłacana przez gminy;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe);
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Dokumenty, które pomagają zbadać czy w danej sprawie zachodzi koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego:

- kserokopia wniosku o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych wraz z załącznikami;
- kserokopie wydanych decyzji;

⁶ http://europa.eu/youreurope/citizens/family/children/benefits/index_pl.htm

- kserokopia aktów urodzenia dzieci;
- kserokopia aktu małżeństwa (zdarza się, iż data zawarcia związku małżeńskiego ma wpływ na ustalenie daty koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego);
- kserokopia dowodu osobistego osoby (rodzica) przebywającego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- dokumenty dot. sytuacji zawodowej rodzica przebywającego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- informację na temat pobieranych świadczeń rodzinnych;
- formularz dotyczący pobytu za granicą.

Brak powyższych dokumentów spowoduje konieczność wystąpienia z wnioskiem do instytucji zagranicznej o przesłanie potrzebnych informacji, co skutkuje znacznym opóźnieniem w załatwieniu sprawy.⁷

Emerytury

Jeśli nasze miejsca pracy znajdowały się w kilku krajach UE - w każdym z nich będziemy mieć określone prawa do świadczeń emerytalnych.

Należy złożyć wniosek do zakładu ubezpieczeń emerytalnych w kraju, w którym mieszkamy lub w którym znajdowało się nasze ostatnie miejsce pracy. Jeśli nigdy nie pracowaliśmy w kraju, w którym mieszkamy, kraj ten przekaże nasz wniosek do kraju, w którym znajdowało się nasze ostatnie miejsce pracy. Ten kraj jest wówczas odpowiedzialny za rozpatrzenie naszego wniosku i zgromadzenie informacji o składkach emerytalnych wpłaconych we wszystkich krajach, w których znajdowały się nasze miejsca pracy.

Informacji na temat przyznawania emerytury należy poszukiwać co najmniej sześć miesięcy przed terminem przejścia na emeryturę, ponieważ proces ubiegania się o emeryturę z kilku krajów może długo trwać.

W niektórych krajach UE na rozpoczęcie pobierania emerytury trzeba czekać dłużej niż w innych. W kraju, w którym mieszkamy (lub w którym ostatnio pracowaliśmy), możemy ubiegać się o emeryturę dopiero po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego obowiązującego w tym kraju. Jeśli przysługują nam prawa do emerytury w innych krajach, odpowiednią część emerytury otrzymamy dopiero po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego obowiązującego w tych krajach.

⁷<http://www.rops.poznan.pl/swiadczenia-rodzinne/informacje-dla-instytucji-realizujacych-swadczenia-rodzinne.html>

W niektórych krajach UE, aby móc ubiegać się o emeryturę, trzeba przepracować konkretny okres. Przy obliczaniu tego okresu zakład ubezpieczeń emerytalnych musi uznać okresy przepracowane w innych krajach UE na takiej samej zasadzie jak okresy przepracowane w danym kraju (zasada sumowania okresów).

Jeśli okres ubezpieczenia w jednym kraju trwał krócej niż rok, zastosowanie mogą mieć specjalne przepisy, ponieważ niektóre kraje UE nie zapewniają emerytury za krótkie okresy. Jednak nawet krótkie okresy czasu nie przepadną, lecz zostaną wzięte pod uwagę przy obliczaniu wysokości emerytury przez kraje, w których przepracowane okresy były dłuższe.

Zakłady ubezpieczeń w każdym z krajów UE, w których pracowaliśmy, sprawdzają, ile składek odprowadziliśmy do systemu w danym kraju, ile do systemów w innych krajach oraz jak długo pracowaliśmy w poszczególnych krajach. Następnie każdy z urzędów oblicza wysokość części emerytury, którą będzie nam wypłacał, uwzględniając okresy składkowe z innych krajów UE.

W tym celu sumuje okresy przepracowane we wszystkich krajach UE i ustala, jaka byłaby wysokość emerytury, gdyby wszystkie składki zostały wpłacone w ramach krajowego systemu emerytalnego (tzw. teoretyczna kwota emerytury). Następnie tę kwotę koryguje się odpowiednio do czasu, w którym w tym kraju rzeczywiście obejmowało nas ubezpieczenie (tzw. świadczenie proporcjonalne). Jeśli, bez względu na wszystkie okresy przepracowane w innych krajach, spełniamy warunki niezbędne do uzyskania państwowej emerytury, zakład ubezpieczeń obliczy także wysokość emerytury krajowej (tzw. świadczenie niezależne). Zakład ubezpieczeń porówna następnie świadczenie proporcjonalne i świadczenie niezależne. Otrzymywać będziemy tę kwotę, która w tym kraju jest wyższa. Każdy kraj przedstawi swoją decyzję w sprawie Twojego wniosku w specjalnej nocie, którą otrzymuje się na formularzu P1.

Renty inwalidzkie i rodzinne

Powyższe zasady mają także zastosowanie do obliczania rent inwalidzkich i rodzinnych. Jeśli ubiegamy się o rentę inwalidzką lub świadczenia z tytułu niepełnosprawności, każdy kraj, w którym pracowaliśmy, może wymagać poddania się osobnemu badaniu lekarskiemu a wydane w związku z tym orzeczenia mogą być różne. Jeden kraj może stwierdzić poważny stopień inwalidztwa, natomiast inny może uznać, że nie kwalifikujemy się do otrzymywania renty inwalidzkiej. Niektóre kraje UE nie przyznają rent rodzinnych. Jeśli nasz współmałżonek lub współmałżonka pracują zagranicą i liczymy na możliwość otrzymywania renty rodzinnej, sprawdźmy, czy dany kraj wypłaca tego typu świadczenie.⁸

⁸ http://europa.eu/youreurope/citizens/work/retire-abroad/state-pensions-abroad/index_pl.htm#

Bezrobocie zagranicą

- Otrzymuje się świadczenia pieniężne z tytułu pracy najemnej lub działalności na własny rachunek. W tej sytuacji pozostaje się objętym ustawodawstwem kraju, w którym było się ubezpieczonym w okresie pracy.
- Z tytułu aktualnego lub zakończonego stosunku pracy nie przysługują żadne świadczenia z tytułu zabezpieczenia społecznego i nie jest się aktywnym zawodowo. W takiej sytuacji, jako osoba nieaktywna, podlegamy ustawodawstwu kraju zamieszkania. Należy pamiętać, że w niektórych krajach dostęp do zabezpieczenia społecznego zależy od miejsca zamieszkania, w innych ubezpieczone są tylko osoby, które wykonują działalność zawodową.

Aby zorientować się w swojej sytuacji, należy skontaktować się z właściwą instytucją zabezpieczenia społecznego.

Który kraj wypłaci nam zasiłek dla bezrobotnych, jeśli przebywając w innym kraju UE stracimy pracę? Będzie to zależało od naszego statusu zatrudnienia oraz miejsca zamieszkania - nie od obywatelstwa.

Jeżeli przed utratą pracy pracowaliśmy i mieszkaliśmy zagranicą:

Jeżeli straciliśmy pracę, ale zdecydujemy się pozostać w kraju UE, w którym pracowaliśmy, powinniśmy ubiegać się o zasiłek dla bezrobotnych w tym kraju. Można zarejestrować się jako osoba poszukująca pracy w miejscowym urzędzie pracy. Będziemy traktowani na takich samych zasadach, jak obywatele tego kraju.

Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na:

- okresy pracy wymagane, aby kwalifikować się do zasiłku dla bezrobotnych;
- stawki stosowane przy obliczaniu wysokości świadczeń;
- okres przez jaki przysługują świadczenia.

Jeśli musimy przedstawić dokument potwierdzający wcześniejsze okresy zatrudnienia i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za granicą, konieczne może być złożenie wniosku o formularz U1 (dawniej E 301) w kraju, w którym poprzednio pracowaliśmy.

Jeżeli wracamy do kraju pochodzenia:

Jeśli po utracie pracy postanowimy wrócić do kraju pochodzenia, trzeba skontaktować się z miejscowym urzędem pracy, aby dowiedzieć się, czy mimo czasu spędzonego za granicą nadal przysługuje nam zasiłek dla bezrobotnych.

Jeśli tak jest, to należy:

- zarejestrować się bezpośrednio jako osoba szukająca pracy w kraju pochodzenia,

- złożyć wniosek o formularz U1 (dawniej E 301) w kraju, w którym ostatnio pracowaliśmy.

Jeśli w kraju pochodzenia nie przysługuje nam prawo do zasiłku, możemy ubiegać się o zgodę na transfer zasiłku dla bezrobotnych z kraju, w którym straciliśmy pracę:

- do kraju pochodzenia lub
- do innego dowolnego kraju, w którym zamierzamy szukać pracy.

Zasiłek jest przenoszony zwykle na trzy miesiące, ale okres ten może zostać przedłużony do sześciu miesięcy.

Oddelegowanie zagranicę na krótki okres (<2 lata)

Jeśli chcemy być nadal ubezpieczeni w kraju, z którego nas oddelegowano, zasiłek dla bezrobotnych powinien być wypłacany w tym kraju. W takim przypadku powinniśmy zarejestrować się jako poszukujący pracy w urzędzie pracy w tym kraju.

Praca w jednym kraju, a mieszkanie w drugim (pracownik transgraniczny)

Jeśli jest się pracownikiem transgranicznym (zatrudnionym lub pracującym na własny rachunek) i straci się pracę, można ubiegać się o zasiłek dla bezrobotnych tylko w kraju, w którym mieszkamy. Jeśli podczas ostatniego okresu pracy wracaliśmy do kraju pochodzenia rzadziej niż raz w tygodniu, można wybrać kraj, w którym będziemy ubiegać się o zasiłek dla bezrobotnych (kraj zamieszkania lub kraj, w którym znajdowało się nasze ostatnie miejsce pracy).

Nasze prawo do zasiłku dla bezrobotnych oraz jego wysokość, będą zależę od przepisów obowiązujących w kraju, w którym mieszkamy, oraz od okresu, który przepracowaliśmy zagranicą.

Jeśli potrzebujemy pomocy w poszukiwaniu nowej pracy w kraju, w którym wcześniej pracowaliśmy, możemy zarejestrować się jako poszukujący pracy w krajowym urzędzie pracy w tym kraju.

Każdy kraj UE ma własne zasady przyznawania zasiłków dla bezrobotnych. Oznacza to, że w kraju pochodzenia prawo do zasiłku dla bezrobotnych może przysługiwać przez 24 miesiące, ale w innym kraju już tylko przez 12 miesięcy.

Przeprowadzka do innego kraju UE w celu znalezienia pracy

Pod pewnymi warunkami można przenieść swój zasiłek dla bezrobotnych do innego kraju UE, kiedy szukamy tam pracy. Zasiłek jest przenoszony zwykle na trzy miesiące, ale okres

ten może zostać przedłużony do sześciu miesięcy. Informacji na ten temat należy szukać w odpowiednich miejscowo urzędach pracy.⁹

Gdzie szukać pomocy:

1. Pierwszym krokiem jest nawiązanie kontaktu z instytucją zabezpieczenia społecznego w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.
Nasze faktyczne prawa zależą od przepisów w dziedzinie zabezpieczenia społecznego obowiązujących w kraju, który jest krajem właściwym w naszym przypadku.
 2. Jeśli uważamy, że w naszej sprawie została podjęta niewłaściwa decyzja, możemy skorzystać z różnych sposobów odwoływania się przewidzianych w przepisach krajowych. Rozporządzenia UE są bezpośrednio stosowane we wszystkich krajach UE, więc można się na nie powoływać przed właściwymi władzami i sądami.
 3. Procedury sądowe są odmienne w każdym kraju. Zwykle przed wniesieniem sprawy do sądu, należy wykorzystać wszystkie możliwości odwoławcze w instytucjach zabezpieczenia społecznego. Zaleca się kontakt najpierw z doradcą prawnym, który może wskazać jakie należy podjąć kroki i ocenić szanse powodzenia.
- W celu uzyskania informacji zapraszamy do kierowania zapytań do sieci Europe Direct w tym Europe Direct – Poznań pod europedirect-poznan@irpoznan.com.pl
 - W celu rozwiązania problemu z administracją krajową kieruje się zapytanie do Sieci Solvit (pomaga w zmaganiach z urzędami) http://ec.europa.eu/solvit/index_pl.htm
 - Aby uzyskać nieodpłatną, indywidualną poradę prawną, warto skierować zapytanie do serwisu „Twoja Europa – Porady”
<http://ec.europa.eu/eu-rights/enquiry-complaint-form/home?languageCode=pl&origin=>
http://europa.eu/youreurope/advice/enquiry_pl.htm
 - Jeśli uważamy, że przepisy lub praktyki administracyjne danego kraju są sprzeczne z przepisami UE, można złożyć skargę do Komisji Europejskiej
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=2&langId=pl&acronym=contact>
 - W podpowiedzi gdzie zwrócić się o pomoc pomoże także strona
<http://ec.europa.eu/eu-rights/enquiry-complaint-form/home?languageCode=pl&origin=>

Inne źródła:

- Przepisy UE w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Twoje prawa w innych państwach Unii Europejskiej, Komisja Europejska, 2010

⁹ http://europa.eu/youreurope/citizens/work/unemployment-and-benefits/unemployment/index_pl.htm

- Praktyczny poradnik: Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii
- Twoja Europa. Twoje prawa. Prawa i możliwości na jednolitym rynku UE – praktyczny przewodnik dla obywateli i przedsiębiorstw
- Przewodniki dotyczące krajowych systemów opieki socjalnej <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=en>
- Sprawozdanie 11/2014 Przedstawiciela Senatu RP przy UE nt. „Swobodne przemieszczanie się osób: Komisja publikuje przewodnik na temat stosowania „testu miejsca zwykłego pobytu” do celów zabezpieczenia społecznego”
- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, komunikat prasowy nr 74/12, 12 czerwca 2012 r. „Prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie, które co do zasady nie jest właściwe, przyznało świadczenia rodzinne na rzecz pracowników oddelegowanych lub sezonowych”

Przygotował:

Punkt Informacji Europejskiej

Europe Direct – Poznań

przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu

al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

tel. 61 8521670

e-mail: europedirect-poznan@irpoznan.com.pl, www.europe-direct.poznan.pl

Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej

